Jäsenvaltioiden yleiset tuomioistuimet

Saksa

Tässä osiossa on tietoa yleisistä tuomioistuimista Saksassa.

Yleiset tuomioistuimet – johdanto

Tuomioistuimet riita-asioissa

Käräjäoikeuksilla (*Amtsgericht*) on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina toimivalta käsitellä riita-asioita. Kyse on yleensä tapauksista, joissa vaatimuksen arvo on enintään 5 000 euroa. Lisäksi niillä on riita-asian arvosta riippumatta toimivalta käsitellä tietyt asiat, kuten vuokrariidat ja perhe- ja elatusasiat.

Käräjäoikeudessa asiat käsitellään yhden tuomarin kokoonpanossa.

Osavaltion alioikeudet (*Landgericht*) ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina toimivaltaisia kaikissa sellaisissa riita-asioissa, joita ei käsitellä käräjäoikeudessa. Nämä ovat tavallisesti arvoltaan yli 5 000 euron riita-asioita.

Myös osavaltion alioikeuden asiat käsitellään pääsääntöisesti yhden tuomarin kokoonpanossa. Hankalat ja perustavanlaatuisen tärkeät riita-asiat ratkaistaan kuitenkin kolmen ammattituomarin kokoonpanossa.

Toisena oikeusasteena toimiessaan osavaltion alioikeudet käsittelevät valitukset, jotka koskevat käräjäoikeuksien riita-asioissa antamia ratkaisuja. Valitukset käsitellään tavallisesti kolmen tuomarin kokoonpanossa.

Lisäksi osavaltioiden alioikeuksiin voidaan perustaa **kauppaoikeudellinen jaosto**. Se toimii ensimmäisenä ja toisena oikeusasteena kauppaoikeudellisissa asioissa. Jaoston ratkaisukokoonpanoon kuuluu yksi puheenjohtajana toimiva ammattituomari ja kaksi maallikkotuomaria, jotka ovat kaupan alan toimijoita.

Osavaltion ylioikeudet (*Oberlandesgericht*) ovat tavallisesti toisen oikeusasteen tuomioistuimia. Riita-asioissa ne käsittelevät osavaltioiden alioikeuksien antamia tuomioita koskevat valitukset sekä käräjäoikeuksien antamia perheoikeudellisten asioiden tuomioita koskevat valitukset.

Osavaltion ylioikeuksien jaostoissa on tavallisesti kolme ammattituomaria. Riita-asiat, jotka eivät ole erityisen hankalia eivätkä perustavanlaatuisen tärkeitä, voidaan kuitenkin käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa.

Yleisiä asioita käsittelevä korkein oikeusaste on liittovaltion korkein oikeus (*Bundesgerichtshof*), joka on ylin muutoksenhakuaste ja käsittelee vain oikeuskysymyksiin rajoittuvia valituksia. Liittovaltion korkeimman oikeuden jaostot käsittelevät asioita viiden ammattituomarin kokoonpanoissa.

Tuomioistuimet rikosasioissa

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet

Tuomioistuimia koskevassa laissa (*Gerichtsverfassungsgesetz*, GVG) määritetään tuomioistuinten toimivalta rikosasioissa. Käräjäoikeus (*Amtsgericht*) on rikosasiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, ellei toimivaltaa ole annettu osavaltion alioikeudelle tai osavaltion ylioikeudelle (GVG:n 24 §:n 1 momentin 1–3 kohta). Rikkomusten (*Vergehen*) osalta asian ratkaisee yksi rikosoikeuden tuomari (GVG:n 25 §), jos

asianomistaja ajaa syytettä ja

odotettavissa oleva tuomio ei ole ankarampi kuin kaksi vuotta vankeutta.

Muissa tapauksissa asia ratkaistaan lautamiesoikeudessa (*Schöffengericht*) (GVG:n 28 §). Kokoonpanoon kuuluu yksi ammattituomari ja kaksi lautamiestä. Lautamiesoikeudessa käsitellään pääasiassa keskivakavia rikosasioita, joissa toimivalta on käräjäoikeudella (GVG:n 24 §:n 1 momentti), ellei niitä ole ohjattu rikosoikeuden tuomarille (GVG:n 25 §). Näitä ovat tapaukset, joissa odotettavissa oleva rangaistus on kahdesta neljään vuoteen vankeutta. Lisäksi niin kutsuttu laajennettu lautamiesoikeus voi käsitellä tällaisen asian syyttäjän pyynnöstä (GVG:n 29 §:n 2 momentti), jos syyttäjä ja tuomioistuin katsovat, että asian laajuuden vuoksi on syytä kuulla lisäksi toista ammattituomaria.

Osavaltion alioikeuden (*Landgericht*) toimivallasta on säädetty GVG:n 74 §:n 1 momentissa. Sen mukaan osavaltion alioikeus käsittelee kaikki rikosasiat, jotka eivät kuulu käräjäoikeuden tai osavaltion ylioikeuden toimivaltaan. Näistä rikoksista on odotettavissa pidempi vankeusrangaistus.

Kannattaa huomata, että Saksan rikoslaissa erotetaan toisistaan ”rikkomus” (*Vergehen*) ja ”rikos”(*Verbrechen*). Rikos on tässä merkityksessä (liittovaltion rikoslain mukaan) rikollinen teko, josta rangaistaan lain mukaan vähintään yhdellä vuodella vankeutta. Rikokset ovat siis rikkomuksia vakavampia rikollisia tekoja.

Osavaltion alioikeus käsittelee kaikki rikokset, joista odotettavissa oleva vankeusrangaistus on yli neljä vuotta (GVG:n 74 §:n 1 momentin 2 virkkeen 1 lause). Sillä on toimivalta myös, jos syyttäjä päättää nostaa syytteen osavaltion alioikeudessa asian erityisen merkittävyyden vuoksi, vaikka käräjäoikeus olisi toimivaltainen.

Osavaltion alioikeudessa rikosasiat ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suuri rikosjaosto (*Große Strafkammer*), johon kuuluu yleensä kolme ammattituomaria ja kaksi lautamiestä. GVG:n 76 §:n 2 momentissa säädettyjen edellytysten mukaisesti suuri rikosjaosto voi päättää oikeudenkäynnin aluksi tai pääkäsittelyn ajankohdan määräämisen yhteydessä, että pääkäsittelyssä istuu vain kaksi ammattituomaria ja kaksi lautamiestä.

Osavaltion ylioikeus (*Oberlandesgericht*) on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin GVG:n 120 §:n 1 ja 2 momentissa luetelluissa rikoksissa, joista suurin osa koskee Saksan liittotasavallan turvallisuutta tai olemassaoloa. Liittovaltion korkeimman oikeuden (*Bundesgerichtshof*) rikosjaostossa (*Strafsenat*) asiat käsitellään viiden ammattituomarin kokoonpanossa, ja yksi tuomareista toimii oikeuden puheenjohtajana. Pääkäsittelyn aluksi rikosjaosto voi kuitenkin päättää, että asia käsitellään kolmen ammattituomarin kokoonpanossa ja yksi tuomari toimii oikeuden puheenjohtajana, ellei asian laajuus tai monimutkaisuus edellytä kahden muun ammattituomarin osallistumista (GVG:n 122 §:n 2 momentin 1 ja 2 virke).

Muutoksenhaku

Käräjäoikeuden tuomioon haetaan muutosta valittamalla **osavaltion alioikeuteen** (rikosprosessilain (*Strafprozessordnung*, StPO) 312 §), jossa asian käsittelee niin kutsuttu pieni rikosjaosto (*kleine Strafkammer*) (GVG:n 76 §:n 1 momentti). Kokoonpanossa on yksi ammattituomari ja kaksi lautamiestä. Kun muutosta haetaan laajennetun lautamiesoikeuden antamaan tuomioon, kokoonpanoon lisätään toinen ammattituomari (GVG:n 76 §:n 6 momentti). Lisäksi tuomiosta, johon on mahdollista hakea muutosta, voidaan tavanomaisen valituksen sijasta tehdä niin kutsuttu ”ohivalitus” (*Sprungrevision*) (StPO:n 335 §).

Oikeuskysymyksiin rajoittuva valitus (*Revision*) voidaan tehdä kaikista osavaltion alioikeuden ja osavaltion ylioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena antamista tuomioista (StPO:n 333 §). Liittovaltion korkein oikeus on muutoksenhakuaste (*Revisionsinstanz*) kaikissa valituksissa, jotka koskevat

osavaltioiden ylioikeuksien ratkaisuja ja osavaltioiden alioikeuksien suurten rikosjaostojen ratkaisuja (GVG:n 135 §:n 1 kohta). Liittovaltion korkein oikeus ratkaisee valituksen viiden ammattituomarin kokoonpanossa yhden tuomarin toimiessa oikeuden puheenjohtajana. Muita osavaltioiden alioikeuksien antamia tuomioita koskevat valitukset käsitellään osavaltioiden ylioikeuksissa.

Linkkejä

Liittovaltion korkein oikeus (Bundesgerichtshof)

Päivitetty viimeksi: 14/05/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.